

Retningslinier for Nordisk Ministerråds samarbejde med Nordvestrusland 2009-2013

Samarbejdets karakter:

Nordisk Ministerråd og Rusland har siden midten af 1995 udviklet samarbejdet i Nordvestrusland. Disse retningslinier skal ses som Nordisk Ministerråds (NMR) udgangspunkt for den videre udvikling af samarbejdet.

NMR har et ønske om et fordybet samarbejde med fokus på demokratisk samfundsudvikling, åbne pluralistiske relationer over grænserne og fremme af betingelserne for økonomisk samarbejde og samhandel.

NMR tillægger disse fokuseringer afgørende betydning fordi:

- En demokratisk samfundsudvikling forudsætter en konstant opmærksomhed om grundlæggende menneskerettigheder og retsstatsprincipper som betingelse for borgernes dialog og nødvendige deltagelse i samfundet. Velfungerende og uafhængige samfundsstrukturer er afgørende for en fri meningsdannelse og for en ansvarliggørelse af samfundets borgere.
- Erfaringen viser, at omfattende og mangfoldige kontakter over grænserne og på alle niveauer er et afgørende middel til at sikre gensidig forståelse mellem nabolande, som danner grundlag for stabilitet og sikrer udviklingsbetingelser både regionalt og i et bredere internationalt perspektiv.
- Fremme af betingelserne for økonomisk samarbejde og samhandel forudsætter en reguleret markedsøkonomi, der kan afbalancere den frie foretagsomheds fordele for individer og virksomheder med den nødvendige hensyntagen til grundbetingelserne for det økonomiske liv. I den forbindelse er både den lovgivningsmæssige ramme og den fysiske infrastruktur, sikring af en bæredygtig udvikling samt velfærdsmæssige fordelingshensyn af afgørende betydning.

Samarbejdet med Nordvestrusland har særlig betydning, da Rusland både er Nordens og EU's største nabo. Udviklingen i Rusland har betydning for stabilitet og sikkerhed i regionen, og det er centralt at der gennem samarbejdet bidrages til, at Rusland deltager som en aktiv partner i samarbejdet i regionen.

De nordiske lande og Rusland har ansvar for og interesse i at beskytte de tilgrænsende havområder, ikke kun som økonomisk betydelig transportvej, med også som kulturarv, turistområde og havmiljø med bæredygtigt fiskeri.

NMRs samarbejde med Nordvestrusland knytter sig tæt til EU's politikker for samarbejdet med Rusland, særligt De Fire Fælles Rum. Ligeledes skal samarbejdet ses i sammenhæng med EU's Østersøstrategi, hvormed det sikres, at Rusland bidrager aktivt til samarbejdet i Østersøregionen. Samarbejdet skal også særligt understøtte Den Nordlige Dimension.

Samarbejdet med Nordvestrusland skal bidrage til en stærk Østersøregion og understøtte målsætningerne i de nordiske statsministres pressemeddelelse fra Pankaharju, juni 2007 og i erklæringen fra Riksgränsen, april 2008.

NMRs samarbejde med Nordvestrusland skal være fokuseret og ske på områder, hvor der er nordisk merværdi i forhold til landenes bilaterale samarbejde og EU-samarbejdet. Initiativer til samarbejde inden for de prioriterede temaer kan komme fra såvel nordiske som russiske partnere.

Samarbejdet er som udgangspunkt et regionalt samarbejde med de dele af Nordvestrusland, der grænser til enten Norden eller de baltiske lande. Samarbejdet skal komplementere nationale initiativer fra de enkelte nordiske lande, og skal gennem tæt koordinering og samarbejde skabe synergi i forhold til arbejdet

i øvrige regionale organisationer, herunder især Østersørådet¹, Arktisk Råd og Barentsrådet (Barents Euro Arctic Council) samt Barents Regionalråd. Hermed er der mulighed for at gennemføre særligt værdifulde indsatser i Arkhangelsk Oblast.

Ansvaret for den faglige rapportering til relevante myndigheder i Moskva tillægges de russiske samarbejdspartnere. Samtidigt vil NMRs Sekretariat (NMRS) holde den Russiske Føderations ambassade i København orienteret om virksomheden på generelt niveau i tillæg til de møder, som NMR måtte have med russiske myndigheder. Ligeledes tilstræbes et årligt møde med det russiske udenrigsministerium i Moskva. Dialog med Nordisk Råd om samarbejdet fortsættes.

Retningsliniernes karakter:

Retningslinierne er et værktøj for NMR og vil være styrende for NMRs virksomhed. Retningslinierne skal ses som et udgangspunkt for udvikling af fælles ambitioner og aktiviteter mellem de nordiske lande og Nordvestrusland. NMR har konsulteret relevante russiske myndigheder under udarbejdelsen af retningslinierne.

De nordiske samarbejdsministre (MR-SAM), herunder Nordisk Samarbejdskomite (NSK), har det overordnede koordineringsansvar for den fælles nordiske del af samarbejdet. NMRs fagministerråd og embedsmandskomiteer skal sikre koordineringen med relevante russiske parter på de respektive fagområder.

Ansvaret for det konkrete faglige indhold af det fælles nordisk-russiske samarbejde ligger hos de respektive fagministerråd, mens samarbejdsministrene fortsat har det overordnede ansvar. Dette indebærer, at samarbejdet vil foregå i overensstemmelse med de principielle retningslinier vedtaget af MR-SAM, mens det specifikke indhold defineres af fagministrene.

Retningslinierne skal ikke ses som et slutprodukt, men som et skridt i udviklingen af samarbejdet mellem NMR og Nordvestrusland.

Prioriteter i samarbejdet:

Det vil være en prioriteret opgave at bygge videre på det samarbejde, som allerede er veletableret, og hvor der er gensidig interesse for at videreudvikle samarbejdet, herunder bekæmpelse og forebyggelse af menneskehandel. Nordenfremmende indsatser er i alle de nordiske landes interesse. Ligestillingsprincipperne er centrale og skal integreres i samarbejdet.

Målsætningen om at videreudvikle det nordisk-russiske samarbejde får konsekvenser for flere samarbejdsområder i NMRs regi. Der er dog behov for at pege på de mest centrale temaer for samarbejdet, der vil være vejledende for de forskellige ministerråd. De russiske partnere vil blive inddraget i en fokusering og yderligere fælles prioritering af de specifikke samarbejdsområder.

NMR har en særlig interesse i at udvikle visse nøgleområder, som især omfatter følgende centrale temaer:

- Uddannelse, forskning og innovation, herunder kreative industrier.
- Miljø, klima og energi, herunder Østersøen og andre nærtliggende havområders miljøtilstand, fremme af miljøteknologi og vedvarende energikilder, hvor fælles tilgang til bæredygtig udvikling kan komme til anvendelse.
- Fremme af betingelser for det økonomiske samarbejde og samhandel, herunder lovsamarbejde, korruptionsbekæmpelse og beskyttelse af intellektuelle patent- og ophavsrettigheder.

¹ Der tages særligt hensyn til strukturreformen af Østersørådet, jævnfør statsministrenes beslutning i Riga d. 4. juni 2008.

- Den Nordlige Dimensions Partnerskaber, især Partnerskabet for Folkesundhed og Socialt Velbefindende med særligt fokus på bekæmpelse af menneskehandel og spredning af HIV/AIDS, hvor der tages hensyn til indsatser, der foregår i andre fora, herunder særligt arbejdet i Østersørådets regi; Partnerskabet for Miljø hovedsageligt gennem NEFCO; samt medvirken i forberedelsen af et eventuelt nyt partnerskab for kultur².
- Styrkelse af demokratiudvikling og civilsamfund gennem samarbejde om lokal forvaltning og god forvaltningsskik, parlamentarikersamarbejde, medie- og journalistsamarbejde og NGO-samarbejde.

Instrumenter i samarbejdet:

Samarbejdets værdi ligger i dets kvalitet og parternes engagement. Instrumenter, som kan benyttes til at gennemføre det ønskede konkrete samarbejde, kan variere. Instrumenterne er blandt andre:

- Programmet for Kundskabsopbygning og Netværk.
- Vedtagelse af fælles samarbejdsprogrammer, handlingsplaner og deklARATIONER.
- Fælles initiativer, der kan danne grundlag for at fremme projekter, som har særligt udviklingspotentiale og dermed kan virke som "stifinder".
- Deltagelse i Den Nordlige Dimensions Partnerskab for Folkesundhed og Socialt Velbefindende, støtte til Den Nordlige Dimensions Partnerskab for Miljø samt medvirken i forberedelsen af et eventuelt nyt partnerskab for kultur.
- Samarbejde mellem frivilligorganisationer inden for NGO-programmet.
- Inddragelse af Nordvestrusland i fælles nordisk-baltiske projekter, fx inden for innovation.
- Grænseregionalt samarbejde, herunder i samarbejde med EU og med anvendelse af EU-instrumenter, såvel nordisk-russisk samarbejde som trepartssamarbejde mellem Norden, Nordvestrusland og de baltiske lande.
- Samarbejde med andre regionale aktører.
- Samarbejde gennem de nordiske institutioner.
- NMRs Arktiske samarbejdsprogram.

NMR og dets kontorer med tilhørende infopunkter, der er en del af NMRS, er katalysator for det nordisk-russiske samarbejde. Kontorerne samarbejder tæt med de nordiske repræsentationer og koordinerer fælles nordiske tiltag. Kontorerne identificerer trends og muligheder for fælles nordisk-russisk samarbejde i dialog med de nordiske ambassader, er eksponent for alt, som er "Nordisk", og profilerer det nordiske samarbejde bredt. Samtidigt fungerer kontorerne som projektadministratorer, herunder i fælles nordisk/russiske projekter, i fælles nordisk/russisk/baltiske projekter eller i nordiske/russiske/EU-projekter og har ansvar for praktisk sagsbehandling, kvalitetssikring mv. Cheferne for NMRs kontorer refererer direkte til NMRs generalsekretær. Der forudsættes halvårslige møder mellem NMRS (København) og NMRs kontorer i Skt. Petersborg henholdsvis Kaliningrad og de nordiske landes stedlige repræsentationer. Endvidere forudsættes et årligt møde med de nordiske landes ambassader i Moskva.

² Inden for Den Nordlige Dimensions Partnerskab for Miljø har de nordisk baserede internationale finansielle institutioner NEFCO og NIB en vigtig rolle at spille. De samarbejder allerede aktivt med Helcom om gennemførelse af Baltic Sea Action Plan. NIB er også aktiv i Den Nordlige Dimensions Partnerskab for Miljø og i det kommende partnerskab for transport og logistik.

Finansielle principper:

Udgangspunkt er, at det nordisk-russiske samarbejde er et ligeværdigt partnerskab, hvor hver af parterne finansierer egne udgifter, dog ikke i forbindelse med initiativer til styrkelse af civilsamfundet eller i særlige tilfælde, hvor man i fællesskab bliver enige om anden omkostningsfordeling.

For programmet for Kundskabsopbygning og Netværk besluttede MR-SAM på sit møde d. 13. december 2007, at der skal være minimum 30% medfinansiering af aktiviteterne, dog ikke i forbindelse med initiativer til styrkelse af civilsamfundet.

Samarbejdet skal ikke omhandle opgaver, som naturligt bør dækkes af en enkelt partners eget statsbudget.

Tidsmæssigt perspektiv:

Tidsperspektiv for retningslinierne fastlægges til 2009-2013, således at der bliver sammenfald med EU's finansielle perspektiver, dog med indbygget løbende evaluering.

Evaluering:

Samarbejdet vil blive kontinuerligt evalueret. MR-SAM skal foretage en grundig midtvejsevaluering i 2011, herunder især i lyset af udviklingen af Den Nordlige Dimension. En ekstern evaluator vil blive inddraget i midtvejsevalueringen, som vil danne grundlag for en drøftelse i MR-SAM om samarbejdet og danne grundlag for en eventuel justering af retningslinierne for det videre samarbejde. En yderligere evaluering af samarbejdet skal tillige foreligge i 2013.

MR-SAM vil fortsat en gang årligt have en mere generel og principiel drøftelse af samarbejdet og udviklingen af dette på baggrund af en kort rapport om udviklingen i samarbejdet mellem NMR og Nordvestrusland. Til dette brug udarbejder de enkelte fagministerråd og relevante institutioner årligt en statusrapport over samarbejdet. Af disse rapporter vil det fremgå, hvilket konkret samarbejde, som har fundet sted, en vurdering af dette og hvorvidt de til hver tid gældende politiske prioriteringer er blevet opfyldt, og om prioriteterne ønskes fastholdt eller ændret. Rapporterne fra fagministerrådene vil ligeledes indeholde en kort beskrivelse og vurdering af kommende års samarbejdsaktiviteter.

Den endelige statusrapport vil efter MR-SAMs godkendelse blive fremsendt af NMRs generalsekretær til de nordiske udenrigsministre. Hermed vil der kunne skabes en naturlig sammenhæng mellem det fælles nordisk-russiske samarbejde og det øvrige samarbejde, som de nordiske lande har med Rusland, enten bilateralt eller gennem andre regionale råd, som er en del af det uformelle nordiske samarbejde. Evaluering af samarbejdet skal samtidigt drøftes i nordisk-russisk regi, hvilket aftales nærmere mellem parterne.

De enkelte initiativer og konkrete projekter vil løbende blive monitoreret og evalueret, og erfaringerne vil indgå i udviklingen af det videre samarbejde.

Profilering:

Profilering af samarbejdet sker i overensstemmelse med NMRs generelle profilerings- og kommunikationsstrategier.

Både fagministre og samarbejdsministre vil i fremtiden i højere grad søge at bidrage til øget opmærksomhed og information om de fælles nordiske indsatser i Nordvestrusland for derved at udbrede kendskabet til og skabe større interesse for samarbejdet og synliggøre det både i og udenfor Norden. Det er en opgave, som også pålægges NMRs kontorer i Nordvestrusland og NMRs Sekretariat i København. Denne opgave skal tillige ske i samarbejde med de nordiske landes repræsentationer og relevante nordiske myndigheder og nordiske institutioner. Profilering af samarbejdet udbygges og koordineres med de russiske partnere, som på alle niveauer og i videst muligt omfang bør inddrages i synliggørelsen af samarbejdet.